

גיליון מס' 409 פרשת וישב - חנוכה
תשפ"א שנה תשיעית

גליון זה מוקדש לידידינו היקר
שיראה ברכה והצלחה
בכל הענינים

דברי שלי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

מזכרת מדורות קודמים

בימים האחרונים נסתלק מעמנו הגאון הצדיק רבי משה הלוי טורק זצ"ל, מזקני יראי ה' שבדור, שזכה לאריכות ימים מופלגת ולגדל על ברכיו דורות של בני תורה בעלי אמונת חכמים ועובדי ה'.

יחיד ומיוחד היה ר' משה זצ"ל, באומנות ומסירות החינוך, שזכה למעלה מיובל שנים לחנך בדרך המסורה לנו מדור ודור, אלפי ילדי ישראל בנקיות גמורה ומתוך רצון אמיתי לעשות אותם עובדי ה' בלי הפרעות של הרוחות הזרות, והכל מתוך שמחה ושפע מאור פנים. בשנים האחרונות הוא נעשה כמה פעמים מחותן עם רבינו מרן שליט"א, ורבינו כיבדו מאוד ושמח בבואו בכל פעם.

במסגרת קצרה זו, לא נוכל להאריך, אך נזכיר כי בניו שליט"א ובפרט בנו הגר"ר יוסף צבי זוכים לקירבה מיוחדת מרבינו, כאשר בכל עת הם מתקבלים בברכה ובשמחה.

רעייתו של רבי משה הרבנית טורק ע"ה, ידועה היתה כמחנכת בעלת כוח מיוחד, וחלק מבנותיו של רבינו, והרבה מאוד מהצאצאים הלכו במיוחד להתחנך בגן הילדים שלה 'גן טורק' הידוע לתפארה.

יהי רצון שנזכה ללכת בדרכי עבדי האבות, ולעשות תמיד את רצון ה' באהבה ובשמחה.

פנינים על הפרשה

ויקחוהו וישליכו אותו הבור וריק אין בו מים (לו, כז)
יש כאן דבר פלא, שתבת "הברה" חסרה ו', ותבת "והבור" מלאה, הלא דבר הוא.

ויש לומר: איתא בגמרא (שבת כב, א) מה תלמוד לומר "אין בו מים", מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו, אמנם, מובא במדרש (ספר הישר) שברגע שיוסף נכנס לבור, ברחו כל הנחשים והעקרבים.

נמצא, שכשהם השליכו אותו, היה הבור מלא נחשים ועקרבים, ולכן כתב "הברה" חסר, כי לא השליכו אותו לבור וריק אלא לבור שיש בו נחשים, אבל אחרי שהושלך פנימה וברחו כל הנחשים, אז 'והבור ריק אין בו מים' - בור מלא ו', כי כולו בור, שהיה ריק משאר בעלי חיים.

ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה (לס, ו)

כיון שראה עצמו מושל, התחיל אוכל ושותה ומסלסל בשער, אמר הקב"ה, אביך מתאבל ואתה מסלסל בשערך, אני מגרה בך את הדוב (רש"י).

ומדוע באמת יוסף סלסל בשערך?

באר בזה רבינו שליט"א: כתוב בגמרא (שבת ק"ד א') שתלמיד חכם צריך ללכת במלבוש נקי, ואם יש רבב על בגדו חייב מיתה, כי גורם חילול ה', ויוסף סבר שצריך להראות נאה שיהיה קידוש ה', אבל כנראה שהפריז בדבר, ועל זה הייתה עליו תביעה.

וסיפר:

פעם הגיע אחד למרן בעל החזון איש ז"ע וראה שביתו בית דל ופשוט, עלוב וישן, הוא העיר על כך לחזון איש, שלא מתאים שבית של רב כה גדול, שרבים משחרים לפתחו, יראה כל כך מוזנח ועלוב, אלא צריך להראות נאה.

נענה החזון איש: אדרבה, אני סבור להיפך, בית של רב תלמיד חכם הנראה מפואר, אין זה מראה טוב, כי רב לא צריך להשקיע כסף בקירות וחפצים, רק בלימוד התורה. (שבענו מסובין)

לע"נ אלדד בן משה, וצילה בת משה ע"ה.

הגה"צ רבי משה טורק זצ"ל (מימין) לצידם של גדולי הדור בשמחה משפחתית

לע"נ הרב יצחק בן הגה"ק רבי אברהם גרודזינסקי זצ"ל. נלב"ע ד' טבת ה'תש"פ.

יפה מראה

ותאמר חתמך ופתילך ומטך (ל"ח י"ח)

בשנים האחרונות אין מי שאינו מכיר את חתימתו של רבינו. כמעט בכל כרוז ציבורי או בקשת צדקה מופיע חתימת שמו הק' בין המצטרפים או המברכים, אכן בשנים הקודמות היה מאוד ממעט לחתום, כי חשש מאחריות שבדבר. מענין לציין, כי רבינו אינו עושה 'ענין' מעצם כתיבת שמו בחתימה, כי בדרך כלל הוא חותם רק שם אחד מתוך שלושת שמותיו, ופעמים בודדות אף חותם 'ש"ח קניבסקי', ופעמים נדירות חותם בכל שלושת שמותיו, אך אין בזה לא כלל ולא פרט אלא על פי הפנאי באותו הרגע.

חגי בן שמואל וחנה
לזיווג הגון במהרה

בתמונה: רבינו שקוע בלימוד הרמב"ם פ"ג מהלכות תפילה, ובעוד ידו האחת אוזנת ב'סימניה', בידו השניה הוא חותם את שמו לצורך ענין של צדקה להחזקת אברכי כולל.

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

ההפתעה

בשבוע שעבר הופיע סט 'משנה ברורה' ששה כרכים מהודרים, בהוצאת הספרים הידועה 'יפה נוף', כשבשולי דפי הספר מופיעים לראשונה גליונות מכתב יד רבינו שליט"א, עם ציונים שרשם בספרי המשנה ברורה האישי שלו, בתוספת כארבעת אלפים ציונים שמפוזרים בספריו שונה הלכות.

העבודה, פרי עמל של שש שנות עבודה בפיקוחו של ידידנו שכבר איתמחי גברא ואיתמחי קמיעא, הרה"ג ר' יעקב חלופסקי שליט"א שזכה וזיכה את הרבים בלמעלה משנים עשר ספרים מרבינו שליט"א.

דומה, כי מעייני ההלכה בכלל, והוגי משנה ברורה בפרט, יופתעו לראות כי עדיין יש מה לחדש בציונים והוספות סביב לחיבורו של הכהן הגדול מאחיו רבינו המשנה ברורה זיע"א.

בבירור קצר והסטורי שערכנו מתברר, כי בין הראשונים שהורשו להעתיק לפני קרוב לחמש עשרה שנה, את גליונות המשנה ברורה הפרטי של רבינו, היה מיודענו הנ"ל, שאף הוציא לאור כבר בזמנו את סט המשנה ברורה במהדורת צילום, כשבשולי הדף מופיעים הערות שרשם רבינו.

ועתה, הוא הוסיף תוספת מרובה על העיקר, שצירף למלאכה הגדולה מספר תלמידי חכמים מובחרים שליט"א שיעסקו בליקוט ובירור של כל ההגהות בתוספת הציונים שבלולים בתוך ספרי שונה הלכות, ויהי למלאכת אומן של ממש. לא נותר לנו אלא לברך את הג"ר יעקב שליט"א, שיזכה להמשיך להגדיל תורה ולהאדיר.

ויהי ביום השלישי יום הולדת את פרעה ויעש משתה לכל עבדיו (מ', כ')

מכאן לומד רבינו שליט"א, כי ענין של מסיבה ביום ההולדת, הוא מנהג גויים ולקוח מפרעה... אמנם, כשהגיע לגיל שישים שמח מאד ואף שתה מעט יין 'לחיים', והראה כי בגמרא (מ"ק דף כ"ח) כתוב על רב יוסף שעשה משתה כשהגיע לגיל זה הואיל ויצא מכת, וכשהגיע רבינו לגיל שבעים וכן לגיל שמונים, אמר תפילה מיוחדת מתוך ספר קטן ונדיר שנמצא תחת ידו.

תצלום מתוך הספר הנדיר 'ברית עולם' (בהוצאת צאלח מנצור, ירושלים תשכ"ח) מתוכו אמר רבנו את התחינה לגיל שבעים וגיל שמונים.

הגאון הצדיק רבי אהרן דוד הלוי חדש זצוק"ל זקן המשגיחים ומשיגח דישיבת מיר

הדרת זקנה ושיבה

סדר הלימוד סדר הרהיג חיים פלאגי ולהיה בספרו קול החיים בהניע אדם לגיל שבעים שנה ולגיל שמונים שנה. ביום מלאת לו שבעים שנה, ילבש בגד חדש ויברך שהחינו ויכוין גם על שוכה השי"ת להשלים שבעים שנה, ויעשה סעודה יומא טבא לרבנן, ויתן שבת יהודיה לקינו אשר זכהו ונתן לו אריכות ימים. וככה יעשה גם בהגיעו לגיל שמונים שנה.

ויאמר תפלה זו

רבוני העולמים ואדוני האדונים. אהיה אשר אהיה, אל תרפה את ידי לצת זקנתי מצטוק בתורה ומצוקים המצוות. אל תשליכני לצת זקנה. ככלות פחי אל מצובני. ואל תקהה את שני בקני ובקנתי ונקדי ונקדוטי. שפא ימותו שום אהד מהם בסי. ותמיד אהיה מיושב בדעמי ושקלי לצבדה באמת. ולא יהיה פסול בנרצי עד סוף כל הדורות. ותן בי כח ובריאות ואמץ וחוק בקל אברי וגיתי. ונהמו נא בחמיה צלי לתת בי כח בקל אברי שפא יזובו ולא ידאבו. ותצרב שנתני על משכבי. ותצילני מכל רוחות רעות. ויהיה לי שיקה טובה שפא יכהו ציני ולא ימצרו קרסוטי ולא יחלשו אברי. ותתחדש בנשר נעורי ומתלימני ותסיני. ולא יתבשרו מזונותי ולא ינוסו לחיני. עד אשר אריכות ימים ושנים. במיתת נשיקה בכלל צלי קבר. כצלות גדיש בפתו שבע ימים. רפאני יי וארפא הושיעני ואנשעה פי תהיתי אמה. כי אמה שומע תפלת כל פה. ברוד שומע תפלה. אמן ואמן. ויאמר וצץ סיים תאנה באה:

דמי חנוכה

רבינו מקדיש מזמנו כל שנה לחלק לילדים דמי חנוכה. ותמיד בנר חמישי. והסביר שמקור הדבר מפני שמובא בפוסקים לתת צדקה בחנוכה לעניים, והעניים היו מתביישים, לכך שלחו ילדיהם, וכדי שלא לביישם, חילקו לכל הילדים, וגם אבא חילק לילדים, והטעם שבנר חמישי, מפני שיום זה אף פעם לא יוצא בשבת.

אמר רבינו [חנוכה תשע"א] לנכדיו תביא היום את הילדים לדמי חנוכה. וסיפר שהוא עוד קיבל מסבתא שלו אמו של החזו"א. חילק לכולם בסבר פנים יפות והתייחס לכל אחד. [בנו העיר שעשר אגורות כבר פחות מפרוטה, אמר, לדמי חנוכה זה טוב].

נשאל פעם מדוע מקדיש זמן רב כל כך לדמי חנוכה אמר כדי לקרב את המשפחה, והוסיף שגם אבא היה מבקר את הילדים מידי פעם מטעם זה. [אחר שגמר לחלק דמי חנוכה אמר בצחות להרבנית-התרוששנו מחלוקת המטבעות לנכדים].

אמר רבינו (כמדומה מהחזו"א זצ"ל) על אותם אלה שעושין פלפולין משונים משל למה הדבר דומה, לאחד ששאל, למה כתוב בפרשת בהעלותך את המילה בהעלותך עם ח' ולא עם כ' עונה לו חבירו הרי כתוב עם כ' ולא עם ח' אמר לו ההוא זה תירוץ אחד לי יש עוד תירוץ כנגד ח' ימי חנוכה.

מעמד תפילה היסטורי ומיוחד בזאת חנוכה
לחיווג הגון, זש"ק, לרפ"ש ולישועה

בזאת אני בוטח!

רשת הכוללים 'תורת חסד'
בראשות חתנא דבי נשיאה הגאון הצדיק
רבי יצחק קולדצקי שליט"א

1-700-555-013
התרומות טוהרות למי סעיה 46 לחיווג ממס הכנסה

ישועה בזאת השנה

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,
יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי' ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585-1586 שלוחה-

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310

רוצה להקדיש
את יקיריך ולהיות
שותף בהפצת דברי
התורה של רבינו?

כאן המקום:
053-3145900

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

גליון מיוחד
הנוכה תשפ"א
עורך:

יצחק גולדשטוף
ig0533145900@gmail.com

המהפכות (ב)

החשמל הכשר לציבור בני התורה

גל התגובות האדיר שהגיעו אחרי פרסום המאמר המקיף (בגליון בין הזמנים, אב תש"פ), שסקר את המהפיכה והשנוי המבורך שנעשה בשנים האחרונות, עם ריבוי מניני ומתפללי שחרית כ' ו'תיקין' בכל אתר ואתר, כתוצאה ישירה מהשתדלות רבה ומקיפה שנגמרה על ידי רבינו, הביאה אותנו להמשיך בסדרת שבע המהפכות שהגיעו בעולם התורה, ובקרב ציבור בני הישיבות, בהוראתו והכוונתו הישירה של רבינו מרן שליט"א.

ההסטוריה

עם ראשית הקמת מדינת ישראל, לפני כשמונים שנה, קברניטי המדינה, שהיו ברובם תינוקות יהודיים שנשבו ולא שמרו תורה ומצוות, שלטו והחזיקו בתפקידים בכל תחומי החיים, מכלכלה תרבות וצריכת המחיה, ועד לצרכי בטחון ואחריות למים וחשמל. כתשתית למקום מגורים הכינו וייסדו את 'חברת החשמל', זו שאחראית על הספקת החשמל לכלל תושבי הארץ.

מטבע הדברים, עם הגידול הטבעי של התושבים בארץ, ועם התקדמות המערכות החכמות, הצורך בחשמל נהיה בסיסי ומוכרח בכל מקום ובכל דבר. 'חברת החשמל' פתחה איפה תחנות כוח בכמה מקומות בארץ, שתפקידם היה לספק כוח לכל מקום ברחבי הארץ.

הבעיה ההלכתית נוצרה בשבת, היות והפועלים האחראים על מערך הפעלת והספקת החשמל, הינם יהודים. במסגרת תפקידם - דרוש מעקב רצוף ועקבי בכל רגע ורגע משעות היממה, כל הזמן עליהם לעקוב ולראות שאכן תחנות הכוח מספקות את הנצרך, שאין חלילה תקלות. על החשמל כידוע האחריות גדולה, כי מפעלי חירום, בתי חולים, תעשיות ומוסדות רבים נשענים אך ורק על צריכת חשמל, אם חלילה לפתע יהיה הפסקת חשמל ארצית, האסונות בגוף ובממון - חלילה - עלולים להיות גדולים מאוד.

מובן מאליו כי גם בשבת הפועלים היהודיים מוכרחים לפקח כל שניה ושניה על צריכת החשמל, ולדאוג במעשה ממש שהכל יפעל בלי שום תקלות. מבחינה הלכתית, יהודי שעובר בשבת, במזיד, על איסורי תורה, אסור ליהנות ממלאכתו. נמצא איפה, כי חל איסור שימוש בחשמל בשבת כל פי ההלכה משום הנאה ממעשה שבת.

החולקים

אלא שאמנם ממבט ראשון נראה כי הדבר אסור בהחלט, אבל הרבה מגדולי התורה של הדור הקודם שנדרשו לסוגיא, לא רצו לאסור, מכל מיני סיבות שונות, אם משום שסברו שאין בכך איסור גמור כי החשמל נצרך בין השאר גם לחולים ופיקוח נפש, או משום שהפועלים מחללי שבת בלאו הכי וגם אם לא נשתמש בחשמל הם ימשיכו את העבודה, כך שאינם עובדים עבורנו - יראי ה', ועוד הסברים שונים.

מהראשונים שהקדישו חיבור מיוחד לנושא החשמל בכלל, והחשמל בשבת והקיף את הנושא באופן יסודי היה הגאון המפורסם רבי שלמה זלמן אויערבך זצוק"ל, שאף התכתב בנושא עם מרן החזון איש זצ"ל, מלבדו היו גם תלמידי חכמים נוספים, תקצר היריעה מלפרט.

לזכרון עולם ולעילוי נשמות

איש יקר רוח, דורף צדיקה וחסד, מוקיר הורים רבני בבש"ק
הרה"ח ה' משה הגר ז"ל ב"ר יוסף דוד ה"ר
נלב"ע ביום כ"ז סיון תשמ"ז

ועדונית אשת החלל, עדינת הנפש ממנו היום
מרת מלכה מוחלה ע"ה
בת הרב מרדכי זיסקינד מגיל לנדא זצ"ל
נלב"ע ביום ג' אייר תשמ"ו

לזכרון עולם ולעילוי נשמות

של טוב לב שעסק בצרכי ציבור כאמנה
איש המרץ ובעל המעשים שפירו מורנו לצדיקים
ה' דוד הלוי וואסנער ז"ל ב"ר אברהם ז"ל
נלב"ע ביום א' ט' אייר תשמ"ב

ועדונית אשת החלל
מרת מאלא ע"ה בת ר' יהודה לייב ז"ל
נלב"ע שרב ר"ח שבט תשמ"ד
ת.נ.צ.ב.ה.

הנצח לע"נ הרה"ח ע"ה
הרה"ר מרדכי זיסקינד ופעמא לאה הגר
זמשתפוחים שיהוד
בני יודק

מתחם גנרטור ענק בלב ליבה של העיר בני ברק. תשפ"א.

אחד החיבורים אודות נושא החשמל

מרן החזון איש זצ"ל משתתף בברית מילה. לצידו הגאון רבי דניאל מופשוביץ

מעניין להוסיף, כי בניגוד למה שיש החושבים, כי בימינו כל מערכת החשמל פועלת על ידי אוטומט ללא צורך במגע יד אדם, ההיפך הוא הנכון. בספר מיוחד 'החשמל בשבת', שהתחבר על הנושא, ונכתב על ידי הגאון ר"מ מורגנשטרן שליט"א, הוא מקיף את הנושא לאורכו ולרחבו, ומביא בין השאר את דברי רבינו שליט"א, הוא מאריך שם להוכיח כי דווקא כיום הנושא חמור הרבה יותר מפעם, כי אין האיסור רק מצד חילול השם, אלא חילול שבת אמיתי, היות והשתמשות בחשמל בשבת גורמת לכך שפועל יהודי יחלל את השבת ממש עבור המשתמש. טענה זה שומטת את הקרקע מתחת כל ידי אלו שהתירו עד היום. (ואין כאן המקום להאריך).

חילול השם

רשכה"ג מרן החזון איש זצוק"ל, בתוקף יראתו, נדרש לסוגיא בשנתיה הראשונות של קום המדינה, והוא התייחס בחומרא רבה מאוד לשימוש החשמל המיוצר על ידי יהודים, אבל מהיבט שונה לגמרי: חילול השם. מרן זצוק"ל סבר (עי' חזו"א או"ח סימן ל"ח סק"ד) כי גם באופן שיש היתר להשתמש בחשמל מצד הדין, מכל מקום יש כאן איסור של חילול ה', היות והוא שימוש ציבורי, והפועלים העובדים בשבת הם עושים במרד רח"ל, והנהנה ממעשיו מעיד ח"ו שאין ליבו כואב על חילול השבת, את דבריו הנחרצים הוא מסיים בתפילה "ויהא רעוא שישובו בתשובה שלימה במהרה".

"הדבר דומה" הגדיר פעם רבינו שליט"א בשמו (מובא במעשה איש ח"א עמוד ק"ו) למי שרואה ספר תורה בוערת באש רח"ל, וניגש בשווין נפש להצית ממנה את הסיגריה בפיו --- כלום עבר כאן על איסור הלכתי? לא בטוח. אבל כל בר דעת מבין כי הדבר לא יתכן ולא יעשה כן!

לדידו של החזון איש, על היהודי ירא שמים לא להשתמש בשבת כלל בחשמל, הפתרון החילופי הוא, או שיאיר את ביתו וירבה בנרות השבת, או שימוש חשמל המופעל על ידי 'מצבר', או בחשמל שאינו מופעל ישירות על ידי החברה אלא מוכן מראש, מה שנקרא בימינו 'גנרטור'. דהיינו, חשמל חילופי שאינו מחובר כעת לחברת החשמל ומגיע במלאכה האסורה, אלא הוא חשמל זרבי שיש לו אפשרות לפעול באופן עצמאי יום-יומים על בסיס פרטי.

מנורה פרטית

כמי שאמון על קיום הלכה למעשה של הוראות החזון איש, הקפיד רבינו בעצמו במשך כל חייו עמו"ש, שלא ליהנות או להשתמש מחשמל שאינו כשר, גם במצבים שלא היו נוחים.

כך למשל, בשנות לימודו בישיבה שבה למד, כנהוג כמעט בכל המקומות בימים ההם, גם שם היה המאור מחשמל רגיל שאינו כשר. ברוב השבתות היה רבינו נוהג לחזור לביתו לשהות במחיצת מרן החזון איש, אבל בפעמים הבודדות שנשאר, הנה לנו עדות מרתקת כיצד נהג, מפי חבריו לספסל הלימודים אז:

"אני זוכר את חברי לספסל הלימודים, חיים קניבסקי, כבחור הוא היה מתמיד גדול, היה שקט ולא מעורה בחברה.

היה סיפור מעניין שאני זוכר ממנו, שפעם אחת הוא נשאר בישיבה לשבת, וכיון שלא רצה ליהנות מהאור של הישיבה, הוא הביא לעצמו מנורת נפט מערב שבת והניח אותה על החלון, ועל ידה ישב בליל השבת ולאורה למד. שלא ליהנות מחשמל רגיל.

הדבר היותר מעניין היה, שבדיוק אותה שבת היה תקלה והחשמל נפל ובאולם הישיבה שרר חושך מוחלט, כל הבחורים ניגשו איפה להסתופף בצילו ליהנות מהאור... - - - אכן, כבר אז הסתופפו כולם בצילו...

(מפי מר נ.א. שיח"י חבריו לספסל הלימודים דאז, בראיון מיוחד שהעניק למערכת 'דברי שיח', שיפורסם א"ה בהזדמנות).

גם בפעמים הבודדות בהם הוצרך רבינו לשהות פה ושם במהלך השנים בבית חולים בשבת (כמו בשנים תשנ"ח, תשס"ב) הוא ביקש במידת האפשר לסדר מאור כשר. אחד ממקורביו ירא שמים, העביר אז חוט ארוך של עשרות מטרים, שהתחיל ממיטתו בבית החולים עד לדירת מגורים בקירבת מקום, שם היה חשמל כשר... 'אורה' זו 'תורה'!...

ישיבת לומז'א בפתח תקוה, כיום

גנרטור גם בבית חולים. רבינו בבית הרפואה 'מעייני הישועה' לפני מספר שנים.

ואגב, זו גם אחד הסיבות שלא רצה מעולם לשהות בשבת חוץ לעיר, מחששות כאלו ועוד.

הלכה שנדחק שעתה

אמנם, אף שהרבה יגיעות יגע בזה החזון איש זצ"ל, אבל בשנים ההם כמעט שלא נקבעה בקרב הציבור הלכה כמותו.

על כגון דא ניתן להמליץ את מאמר חז"ל 'הכל תלוי במזל אפילו ספר תורה שבהיכל', אותו הגאון בעל החזון איש שפסקיו בכל מקצועות התורה נתקבלו בדחילו ורחימו בכל העולם כולו, אבל לנושא זה של החשמל לא היו 'קונים'. ברובו של הציבור החרדי, זה לא התקבל למעשה. גם בקהילות החסידים, מסיבות שונות לא ראו צורך לנהוג כן, וגם קהילות אחרות כמעט שלא 'שמעו' על הלכה זו.

זהירות: חשמל אסור

אמנם, בחוג תלמידי החזון איש הקפידו על כך מאוד מאוד, בעיקר ביראי ה' שדרו בבני ברק, כל ההולכים לאורו של החזון איש נזהרו לא להשתמש לאור החשמל שאינו כשר, הכל ידעו כי לכל מקום בו הולכים בשבת, צריכים לבדוק שהמאור הוא אכן כשר,

המצב היה כזה, שכמעט ולא היה בית כנסת ראוי ללמוד בו בלילות השבת, תיאור קצר על הימים ההם, שמענו מתלמידי מרן הגאון רבי שרגא שטינמן שליט"א ראש ישיבות אורחות תורה, בנו של רשכבה"ג מרן הגראי"ל שטינמן זצ"ל, גם הוא ממקורבי החזון איש, שסיפר:

"בשנות ילדותי כמובן הקפדנו לא להשתמש בשבת בחשמל, היות ולא רצינו ליהנות מהאור של חברת החשמל, בלילות השבת הבית כולו היה חשוך, מלבד נרות השבת שהאירו בשולחן, לא היה שום אור נוסף.

חדר המדרגות, השביל המוביל לבנין, וחלק מבתי השכנים גם היו חשוכים. כשרצינו ללמוד בלילות השבת לא היה איפה, כי המצב אז היה שכמעט כל בתי הכנסת המעטים שהיו אז, היו ללא מאור כשר, גם באלו שהיה אור כשר לתפילת ערבית, אחרי כך גם זה כבה, נהיה שם חושך מוחלט, היינו צריכים ללמוד בעל פה.

"אבי מרן זצוק"ל, היה הולך במיוחד לבית כנסת רחוק יותר, ששם דלק אור כשר כל הלילה ולמד שם בהתמדה גדולה, ובשנים המאוחרות כבר היו הרבה בתי כנסת עם אור כשר, וכבר קל היה למצוא מקום ללמוד.

אני זוכר עוד, כי בשנים המאוחרות יותר, היה תקופה שהיה לנו לוקס שהאיר, אבל הרגישו היטב את חסרון החשמל, כיום הדבר נראה מוזר כי ב"ה מצוי בתי כנסת עם אור ואפילו מזגן הפועלים על גנרטור, אבל באותם ימים זה היה רחוק מאוד..."

גם לגבי השתמשות במים בשבת, הקדיש מרן החזון איש מאמצים רבים כדי למנוע שימוש מהם בשבת, היות ונודע כי פועלים יהודים מפקחים על פעילות המים, והפעילות מגיעה על ידי חשמל, הוא אף כתב מכתב מיוחד לחברה הציבורית שסיפקה את המים, במכתב (קובץ אגרות ה"ב סימן ס"ח) הוא מבקש שיגדילו מלפני שבת את בריכת המים באופן שיוכלו להפסיק את השימוש במים בשבת מהספקת המים הרגילים המנוהל על ידי פועלים יהודים.

חזון איש - למעשה

אחרי פטירת אביו מרן בעל הקהילות יעקב זי"ע, החל רבינו שליט"א ליישם לציבור את הוראת החזון איש זצ"ל, הלכה למעשה. וב"ה עלתה בידו.

במסעותיו לשמש כסנדק בבריתות ברחבי הארץ, לרובבות האנשים שבאו לפתחו לשאול ולהתייעץ, הוא היה מחדיר בכל הזדמנות את הדבר. את קוני הדירות החדשות היה שואל אם החשמל כשר, ולשואלים היה ממליץ בחום אפילו ליטול חובות לצורך קניית מערך חשמל כשר, תוך הבטחה שהשבת תשיב את כל ההוצאות.

גם באלפי מכתבים שהשיב הוא בולט בקו האמיץ שיצוק בניחוח החזון איש, הוא פוסק למעשה לעשות כל מאמץ כדי שלא ליהנות מאור שאינו כשר, הוא

המשיך את מה שהחזון איש התחיל. רבינו שליט"א בקבר רבו מרן החזון איש

פי אִשְׁבַּח בְּחֶשֶׁךְ ה' אִור לִי: תמונה נדירה של רשכבה"ג הגראי"ל שטינמן זצוק"ל לוגם מכוס המשקה ביום חול, כשלפתע כבה החשמל, ונורת החירום שמאחוריו נדלקה, הוא סירב להמשיך לשתות עד שיאיר החדר, מחשש שיש במשקה חרק וכדו' שאינו מבחין בו.

דירות השכרה ב"ב

4, דרום, מיירי, 600 \$ 523706-052 (76043)

2, באבן-שפרוט, מרוהטת קומפלט + גנרטור + טלפון. 470 \$ (76567) 03-5706-007

דירת 3 לזוג צעיר לתקופה ממושכת + דיהוט חלקי + כחרשה

תוצאות המהפיכה. מודעה פירסומית על דירה לשבת עם גנרטור כשר

תושבי "צאה שערים" החלו בהקמת תשתית לגרנטור בשכונה

י. בן פורת

בעבודת מאה שערים החלו להניח השכונת השחית להקמת גרנטור שיספק כשבת חשמל לשכונת. הרעיון להקמה צץ כראשו של אחד התושבים, שהגיע למסגרת פעולות גרנטור אחד לכל השכונה יעלה בסיכומו של דבר פחות ממעברי השבת הביתיים, המתקנים בכל דירה ודירה. כפי שנודע, החלו תושבי שכונת "עזרת תורה" אף הם להתארגן בצורה דומה וכבר באו בדברים עם אנשי מקצוע להקמת גרנטור דומה בשכונה. לפי החשבון שנעשה, יעלה שימוש לכל משפחה 2 עד 3 דולר לשבת. רבים מהתושבים הביעו תקוותם, ששאר השכונות החרדיות בעיר יילכו בעיקבותיהם, ויזכו לשמירת שבת עם שימוש בחשמל ללא הצורך להשתמש בהיתרים בעניין זה.

'מקוים ששאר השכונות ילכו בעקבותיהם'...
כסלו שנת תשמ"ו.

רבינו ברחובות פתח תקוה לצד המרא דאתרא הגר"ש סלומון זצ"ל

צדדי ג'ום לילא דכולים ואין חילוק
ול פריזי זעזע אהייתן אהיקי חרבה
ח"ו ק"ל

וכל הזהיר בעניני שבת יתברך ממקור הברכות

הכריע למעשה גם בחמורות ממש, והכל כדי שלא לחלל את שמו ית' בהנאה מחשמל המופעל בחילול שבת קדשנו.

בספרי השו"ת הרבים שיצאו מתחת ידו, נמצאות תשובות מגוונות לרוב, כיצד ינהג מי שנמצא במקום בו יש חשמל שאינו כשר, להתפלל לאורו, ללמוד לאורו, לקיים מצוות, להתארח, כיבוד הורים, חסד, הפסד ממון, שכנים, חתן וכלה, מפעלי קירור על חשמל, ישיבות, תינוקות, ועוד מגוון שאלות, לכולם תשובה יסודית אחת: השימוש בחשמל רגיל = אסור! הפרטים מסביב, משתנים בהתאם לתשובה. אבל היסוד הוא אחד לכולם!

גם לתושבי הערים שבהם שלט רוב מוחלט של תושבים חילונים, הוא לא ויתר ודירבן ועודד להפעיל מערכת חשמל כשירה. הדברים היו נראים אז כמו חלום רחוק, אך הנה, אחרי עמל ויזע, הוא התגשם.

כיום בעשרות ערים ברחבי הארץ, בכל ריכוז חרדי יש מערכת גרנטור מסודרת שהתושבים יכולים להצטרף אליה, אבל בעבר זה היה נראה רחוק מהמציאות.

גם קבלני בנינים בעשרים שנה האחרונות, יודעים היטיב כי כאשר בונים בירות לציבור החרדי יש לדאוג ולהכין תשתית מוכנה לחשמל כשר, זה כבר חלק מהשינויים של דירה עבור אדם חרדי, סוכה, מרפסת סגורה, שני כיורים במטבח, והכנה לגרנטור...

חדשות חריגות ומשמחות

עלול בעיתוני התקופה (עיתוני יג. באדיבות 'הארכיון היהודי') מלמד אוננו עד כמה הנושא היה חריג אז. אחד לתקופה הופיע בחדשות העיתונים 'חדשות חריגות' ובו פרסום על 'דיעה משמחת על שכונה חדשה שתושביה מתכננים להקים שם גרנטור כשר לשבת'.

"גרנטור מרכזי לאספקת החשמל בשבת יותקן ב'רמת אהרן' בישרה כותרת אחרת בחודש חשון תשמ"ו, ובידיעה אחרת באותו שנה מדווח על 'גרנטור חדש שיותקן לישיבת פונביז', ובמקום נוסף 'ההרשמה לגרנטור של שכונת 'עזרת תורה' בעיצומה'. בחודש טבת תשס"ב 'גרנטור מכני חדש החל לפעול בעיר אלעד', וכך עשרות רבים של כותרות עיתונים מהשלושים שנים האחרונות.

המפריעים

כשהחל הביקוש לחשמל כשר ברחבי ארץ ישראל, צצו שני מפריעים גדולים, הראשון: כסף. כי העלות היא אדירה, התקנת תשתית חשמל חדשה, מציאת שטח מתאים ועלות התקנה ועובדים שיתחזקו את זה, והבעיה השניה, היו ארגונים או תושבים שונים שהתנגדו נחרצות לדבר, בטענות שונות של רעש או לכלוך וזיהום שמביאים מיכלי הגרנטור, הם גרמו לעיכוב או מניעה מוחלטת של הקמת מערכת גרנטור חדשה.

על שני הבעיות התגבר רבינו ובכוח התורה עמד לימין המערכה, הוא הדף את המפריעים ועמד מאחורי כל בעיה, הוא הבטיח ישועות למסייעים, וברכות לתומכים.

כך לדוגמה, בעיר פתח תקוה היתה מערכה גדולה סביב הנושא (בשנת תשס"ד). מספר עסקני המקום להביא גרנטור שיספק חשמל כשר לתושבי המקום, אבל התנגדות מספר תושבים, בטענות שונות, הניאה אותם, רבינו כתב מכתב חריף בו הוא יוצא מגדרו, כשהוא כותב "כל המפריעים והמשטינים, השבת יפרע מהם". מיותר לציין כי חיש מהר נעלמו כל המפריעים (המכתב המקורי - שמור במערכת).

גם בעיר חיפה ביקש המרא דאתרא שם הגר"י במברגר לעורר את הציבור לישא בעול הכספי של העלות העצומה של הנגטור החדש שהותקן אז (שנת תש"ס) וכששלח לרבינו הוא תיכף הוציא את העט ורשם בחמימות "אמרו חז"ל כל הוצאותיו של אדם קצובין לו מראש השנה חוץ מהוצאת שבת ויום טוב, ואינו לנו הוצאות שבת ויום טוב גדולה מזו לסדר מאור כשר על פי דין"... בירושלים, על מגוון שכנותיה הישנות והחדשות, מצוי בידינו מכתב נפרד כמעט לכל שכונה. עסקני השכונה היו יוצאים במגבית או בפרסום לעורר את הקהל להימנות על משתמשי הגרנטור, ורבינו היה מוסיף באהבה מילים חמימות ומברך את המסייעים לשבת בבני חיי ומזוני. עשרות אם לא מאות

מכתבים כאלו יש, כשבכל אחד הוא מברך בארוכה.

לא נוכל לפרט את המאמצים הרבים שנעשו מאחורי כל קהילה וקהילה. בחלק מהמקומות רבינו היה כותב לבדו את המכתב ובחלק הוא הצטרף, כך למשל, שכונת רמות בירושלים שהחלה בשנת תש"ע בגיוס כספים רחב לטובת חשמל כשר שיפעיל גם את המזגנים ולא את התאורה, זכתה, די בקלות, למכתב נלהב שהצטרף רבינו לדבריו של חמיו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל.

כך גם היה בעשרות (!!) ערים ושכונות רבות ברחבי הארץ, שלכולם הקדיש רבינו מזמנו, עודד וכתב מכתבים על נחיצות הענין.

החזון שהתגשם

בשנים שכיחן כראש העיר בני ברק ר' מרדכי קרליץ שליט"א, הוא הניף את דגל החשמל הכשר, ועמל הרבה כדי לסדר לתושבי בני ברק חשמל כשר. מעשי ידיו הצליחו והוא סידר כי כל המים בהם משתמשים תושבי בני ברק, יפעלו רק על ידי חשמל כשר, וכן שעמודי תאורת הרחוב יפעלו על ידי חשמל כשר.

תקופה אחרי ששימש כראש העיר, הגיע ראש העיר החדש ר' יעקב אשר לבשר על השלמת המלאכה והזמין את רבינו 'לחונך' את הפעם הראשונה בה תשתמש בני ברק במים המגיעים מחשמל כשר. היה זה יום שישי בצהרית, ואף שרבינו אינו יוצא אז לנסיעות, הוא הסכים בשמחה לבוא, וקרני אור בקעו פניו משמחה של מצוה.

גם בעיר החרדית 'קרית ספר' - מודיעין עילית, תיכנן ראש העיר ר' יעקב גוטרמן לסדר לכל תושבי העיר שיהיה באופן רשמי חשמל כשר בשבת, והשקיע לשם כך מאמצים רבים, ופעם רבינו אף הגיע לטקס שערך בנושא, אך עדיין לא הגיע השעה לברך על המוגמר בזה.

'אם הולך קשה זה סימן שזה דבר טוב' התבטא רבינו לא פעם על הגנרטור בקרית ספר. מסיבות משונות בכל פעם עמד שם עיכוב אחד, פעם היה צו מניעה מחברת החשמל, ובפעם אחרת מחברת התקני בטיחות, במקרה אחר העלויות של המליונים שלא אושרו על ידי ועדת התקציב, ובשנה האחרת כמות התושבים שהתרבתה גרמה לשנוי בתוכנית המקורית, כך בכל פעם יש התקלות שם משתנות, אבל נקוה להי"ת שבקרוב יזכו לראות את הסוף הטוב.

בין אדם לחבירו

חרף כל המערכה הנלהבת בנושא זה, שתמיד היה רבינו לימין הפועלים בדבר, הרי שבנוגע לאחרים שלא הקפידו על זה, נזהר רבינו שלא לזלזל בהם.

בפעמים הבודדות בהם שהה רבינו בירושלים (לעיתים נדירות, ובשנים המאוחרות בשבתות העליה לתורה לשלושת חתניו שגרו בירושלים) היה מתארח בשבת אצל חמיו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל. את תפילת ערבית של ליל שבת הוא התפלל ב'שטיבלאך מאה שערים', שם לא היה חשמל כשר, ורבינו לא 'עשה ענין' מהדבר, אלא עם כניסתו לבית הכנסת פנה לשבת בצד סמוך לחלון, כדי ליהנות כמה שפחות מהאור, והתפלל על פה את התפילה (מפי עד ראה - בנו הגר"ש).

כך גם היה בשנת תשס"ד, מספר בחורים משיבת חברון בירושלים פנו אליו במכתב שאלה, שהיות ואין להם (בתקופה ההיא) חשמל כשר, האם הם יכולים ללמוד ולהתפלל לאור החשמל הקיים.

רבינו לא השיב להם ישירות על השאלה, רק ענה להם שיבקשו מההנהלה שיסדרו גנרטור. והסביר: הרי ההלכה היא שאסור להם ללמוד ולהתפלל לאור החשמל הזה, אבל אם הייתי כותב להם את זה, היה בזה משום בזיון לראש הישיבה, לכן השבתי להם כך...

התזכורת בלדרמן

מעניין לציין כי בבית הכנסת הבני ברק 'לדרמן' שברחוב רשב"ם, אין בשבת כלל תאורה מחשמל, אפילו לא מגנרטור. את הסיבה לכך מציינים גבאי בית הכנסת, כי מרן בעל קהילות יעקב זי"ע ביקש ששם ימשיכו להשתמש בשבת במאור על ידי הלוקסים והנרות 'כדי שיזכרו שיש בכלל בעיה בחשמל בשבת', כי הלא אם כולם ישתמשו באור גנרטור בשבת, יהיו שישכחו ולא ידעו שיש בעיה כלשהיא בחשמל, לכן ביקש שבית הכנסת יזכיר לאנשים את הבעיות שמאחורי החשמל...

רבינו סוקר את לוח החשמל המעביר את המים של בני ברק באופן אוטמטי לחשמל כשר בערב שבת, ובתמונה השניה על יד ראש העיר דאז ר' יעקב אשר, שמראה כיצד הוא מאשר ומתחיל במחשב את הפעולה.

סיון תשע"ב. מכתב מרבינו לר' יעקב אשר לסדר חשמל כשר במקוואות העיר

סיון תשע"ב. מכתב מרבינו לר' יעקב אשר לסדר חשמל כשר במקוואות העיר

כשהמחותנים גרו בירושלים. מימין: הגר"ש שטינמן (מכובד בברכות), רבינו, החתן הגר"ר זליג ברוורמן, המחותן הגר"ר יהודה זצ"ל.

רבינו לומד בביתו בכניסת השבת, כשהוא בחדר הוא מתאורת 'לוקס' ולא מחשמל.

גם בבית רבינו שליט"א, מסיבה זו אין חשמל רגיל בתאורה לשבת, רק מנורות לוקסים שמפיצים אור ורום, (ולאחרונה הוסיפו מעט אור צהוב).

סבי, רבי יוסף גולדשטוף, ממתפלליה הוותיקים של בית הכנסת, ביקש פעם להנות את מתפללי בית הכנסת וקנה מכספו 'מצבר' לטובת מתפללי בית הכנסת, כדי שיהיה אור ראוי לתפילה וללימוד, הגבאי פנה איפה בשאלה למרן הסטייפלר, מה לעשות עם המצבר, ומרן זצוק"ל השיב לו כי אמנם יפה עשה שתרום אבל מכל מקום לא כדאי שיהיה תאורת חשמל בבית הכנסת, וראוי למכור את זה ולהשתמש בכסף זה לצורך דבר אחר בבית הכנסת. ואכן כך עשו וקנו מזה ארון לטובת ספרי בית הכנסת...

בשנים האחרונות התקינו גבאי בית הכנסת מזגנים לימות הקיץ, על חשמל כשר מגנטור, אך תלו שלט בולט בכניסה לבית הכנסת כי 'החשמל בבית הכנסת הינו מחשמל כשר שאינו מיוצר בחילול שבת ח"ו'.

שיכון ויז'ניץ

משלל קהילות החסידים בלטה בהנהגתה חסידות ויז'ניץ, שמאז עברו להתגורר בבני ברק, בראשות האדמו"ר הקודם רח"מ הגר זצוק"ל בעל "אמרי חיים", הוא קבע לחסידיו כי 'פה בבני ברק החזון איש הוא מרא דאתרא, ויש לנהוג לפי הוראותיו' ולכן בהתחלה המאור היה על ידי פנסי נפט וגו' ואח"כ התקינו חשמל כשר על גנטור, עבור בית המדרש ובית האדמו"ר, כהוראת החזון איש זצ"ל.

בתולדותיו של מרן החזון איש זצוק"ל מסופר כי פעם הוא הלך לטייל ברחובה של עיר בשבת, עם אחד הרבנים, כששמע אותו את הרעש הבוקע מהגנטור אמר כי לדעתו יש בזה משום חילול כבוד השבת, נענה החזון איש ואמר לו, אדרבה, הגנטור צועק ואומר שבת קודש, שבת קודש, ושידעו הכל כי אסור להשתמש היום בחשמל הכללי...

הנהגתה זו של קהילת ויז'ניץ, הביאה אותם לקבל יחס מיוחד מרבינו. הדבר התבטא בין השאר במגבית גדולה שערכו בקהילה (חודש אייר תשע"ט). לטובת בניית היכל בית המדרש המרכזי בשיכון בבני ברק, האדמו"ר עלה אל מעונו של רבינו (לטובת מגבית צדקה אחרת) להתברך לקראת התחלת הבניה ובתוך הדברים הדגישו לפני רבינו שאי"ה הם יתקינו גנטור מיוחד שממנו ישתמשו לכל התאורה האדירה, רבינו שמח מאוד והעניק להם את ברכתו.

ואכן, ברכת צדיק עושה רושם, באופן פלאי קהילת ויז'ניץ הצליחו לבנות במהירות אדירה היכל ענק של אלפי מקומות בזמן קצר, לרווחת כל מבקשי ה' ויראי ההלכה (מנכד רבינו המשב"ק המסור ר"י קניבסקי).

וראו כל עמי הארץ

את סוד הדאגה הגדולה לחשמל כשר ברחבי הארץ, ידעו גם לא מעט 'אנשי פוליטיקא' שהשתמשו בזה לקידום צרכיהם האישיים...

בניגוד למנהיגי קהילות שונות, שדורשים מראשי עיר ובעלי עמדות מפתח המגיעים לפתחם, טובות הנאה שונות ודואגים לטובת בני הקהילה שלהם, רבינו מעולם לא ביקש דבר. אם שאלו - ענה, אבל לא מעבר לכך.

אבל כנראה היה מי שדאג ליידיע את המועמדים השונים לראשות העיר או בעלי תפקיד אחר, שכאשר באים לרבינו כדאי לומר שהם יעשו מאמץ גדול כדי שיהיה חשמל כשר בעיר... עיצה זו היתה חכמה, כי אכן כשהיה בא אליו מועמד לתפקיד כזה ומבשר לו כי הוא ידאג לחשמל כשר, היו עולות על פניו של רבינו שביעות רצון, והוא היה זוכה לברכה לבבית ומעין הבטחה להצלחתו מעכשיו... בהרבה מקרים זה היה נשאר 'הבטחת בחירות' אבל מכל מקום זה הועיל שהוא לא יקלקל... באופן הזה נסללה הדרך בערים רבים שגרים בהם גם יהודים שאינם חרדים, שיוכלו להניח שם חשמל כשר.

ישועות ומופתים

על סיפורי ניסים, מופתי פלא של אנשים שזכו לדברים לא טבעיים בזכות ובעבור טירחתם למען השבת, ניתן לכתוב ובשפע, אך אין מקום ביריעה זו כדי להכיל את הכל, אבל ברכת השבת התקימה תמיד, המלוה לשבת - היא פורעת לו בכפל כפלים. **מְעַנְיָה לְעוֹלָם כְּבוֹד יִנְחָלוּ. טוֹעֲמִיָה חַיִּים זָכוּ.**

האדמו"ר מויז'ניץ במעונו של רבינו שליט"א

הסוד שגם הרחוקים משמירת מצוות ידעו. למצלומים אין כל קשר לכתבה.